శ్రావణి

"శ్రావణి లేదు ఏంలేదు. నాన్నగారి హయాములో జరిగేది అంటే అది వేరు. ఇప్పుడుమాత్రం అలా జరగదు. జరగడానికి వీలులేదు" అని శేఖరం ఖరాకండీగా పురోహితుడితో చెప్పాడనే సంగతి తెలిసి, 'నిజంగానా?' అంటూ నివ్వెరపోయింది వైదేహి.

ఏవిటి? శ్రావణి జరిపించడం మానేస్తానని శేఖర్ అన్నాడా? నిజంగానే! ఏటేటా వేదవిజ్ఞానవేత్తలైన ఉర్లాం పండితుల్నీ, ఘనాంతర స్వాధ్యాయవేత్తల్నీ రప్పించి ఘనంగా వారిని సన్మానిస్తూ-దశదిశలూ మారుమ్రోగేటట్లు నలభై ఏళ్లపాటు వాళ్ల నాన్నగారు అవిచ్ఛిన్నంగా జరిపిస్తూ వచ్చిన శ్రావణిని తను మానేస్తాడా? ఇంక జరిపించడూ.

వైదేహికి హృదయం అంతా బాధా, ఆందోళనా ఆవేశాలతో చెయిపెట్టి కలచివేసినట్లయిపోయింది. ఎవరో పదిమంది తన చుట్టూ చేరి 'అయ్యో పెద్దయ్యగారి దర్జా ఆ జమిందారీ పద్ధతి అన్నీ పోయాయటగా, పెత్తనం పెద్దబ్బాయిగారి చేతి కొచ్చాక - పాపం!' అంటూ తమ కుటుంబాన్ని అవహేళన చేస్తున్న ట్లూహించుకొని బాధపడసాగింది. ఆయన పోయిన దుఃఖంతో అసలే సగం చచ్చి బతుకుతూన్న తనకి ఈ అవమానం ఒకటా? ఇందుకా దేవుడు తనని కూడా ఆయనతో తీసుకు పోకుండా ఇక్కడ అట్టేపెట్టింది. ఆయన పోయి ఇంకా నాలుగు నెలలైనా తిరక్కుండా ఈ ఇంటి పద్ధతులూ అలవాట్లూ ఎలా మారిపోతున్నాయి భగవంతుడా అంటూ మవునంగా తనలో తనే ఏడ్చింది. ఒక్క క్షణం మనస్సంతా వికలం అయిపోయి మెదడేం పనిచేయక శూన్యంగా చూస్తూ ఉండిపోయింది.

ఏవిటి వీడు రోజురోజుకీ పిసినారి అయిపోయి కుటుంబంలో ఎప్పుడూ

లేని పద్ధతుల్ని ప్రవేశపెడుతున్నాడు? మనకేం లేదా పోదా! వూళ్లో అందరూ వోహో అనే లాంటి మూడు అంతస్తుల భవంతీ, గుమ్మం దిగితే చాలు అడుగు కింద పెట్టక్కర్లే కుండా ఎల్లప్పుడూ అమారుగా ఉండే అందమైన గుర్రపుషార్ట్లూ, ఇంటినిండా నౌకర్లూ చాకర్లూ, ఇంటికి రోజూ వచ్చే పోయే అతిథులూ అభ్యాగతులూ – వీటి అన్నిటితో నిక్షేపంలా పదిమందిలోనూ దర్జాగా ఉండవలసింది అట్టే పోయి, ప్రతీ దాంట్లోనూ కూడికచేస్తూ బ్రతకడం – ఏం ఖర్మం వచ్చిందని?

ఇలా అయితే ఆయన హయాములో కుటుంబానికి వచ్చిన హెూదా, గౌరవం ఒకటి రెండేళ్లలో హారతి కర్పూరంలా హరించిపోవూ? – పూర్వాపరాల్నీ, తను చేసే పనులవల్ల వచ్చే మంచి చెడ్డల్నీ ఏవైనా ఆలోచిస్తున్నాడా? లేకపోతే ఇన్నేళ్లనుంచి ఇంట్లో జరిపిస్తూ వచ్చిన శ్రావణి మానెయ్యాలనే బుద్ధేమిటి? ఎన్నివందలు ఖర్చు పెడితే మాత్రం అలాంటి మహా పండితుల ఆశీర్వచనాలు కుటుంబానికి లభించవద్దూ?

ఏవిటో! కుర్రతనం – కుర్రతనమా అని!

శేఖర్ ప్రవర్తన గురించి మనస్సులో ఎంత సరిపెట్టుకుందాం అన్నా సరిపెట్టు కోలేక పోతోంది వైదేహి. ఏవో ఆలోచనలు – మరేవో భయాలు – ఒకదాన్ని తరుముకుంటూ మరిఒకటి ఆమె హృదయంలో సుళ్లు తిరుగుతున్నాయి.

ఆమె ఆలోచనలన్నీ శేఖర్ గురించే!

ఏమైనా చూస్తోంది కదూ పెత్తనం చేతికొచ్చిన దగ్గరనుంచి పెద్దాడి పద్ధతేం బాగుండడంలేదు. రోజురోజుకీ వాడు చేసే పనులకీ అర్థంలేకుండా పోతోంది.

మొన్నటికి మొన్నా అంతే!

పాపం ముప్ఫై ఏళ్లనుంచీ ఈ ఇంటి నాశ్రయించుకొని బతుకుతూ యిక్కడే తన ముప్పు కూడా గడిచిపోతుందని నమ్మకంతో పడిఉన్న ఆ వీరయ్యని రేపు ఒకటో తారీఖు నుండి పనిలోకి రానక్కరలేదని అంటాడూ? ఆ ముసిలాడు "నేనేం తప్పు చేశాను మొర్రో" అంటూ తల బాదుకుంటే వాడికి సమాధానం ఏం చెప్పక పోవడం సరికదా 'అసలు గుర్రాన్నీ బండినే అమ్మేస్తున్నాం' అంటూ కుంటిసాకు ఒకటా?

"అమ్మగారూ పెద్దబ్బాయిగారు ఇలా అంటున్నారు. నా కేవిటి దారి?" అంటూ స్తంభానికి తల కొట్టుకొని వాడు ఒకటే ఏడుపు – తనకి వాణ్ణి చూస్తే జాలేసింది. పాపం ముసిలాడు ఏదో పొరబాటు చేస్తే నాలుగు చివాట్లేసి గదమా యించాలి గాని ఏకంగా పనిలోంచే మానిపించేస్తాననీ, గుర్రపు షార్టునే అమ్మేస్తానని బెదిరించడమా?

అది ఉత్తి బెదిరించడం ఏం కాదనీ, నిజంగా అమ్మేస్తే అమ్మెయ్యవచ్చుననీ, ఎవరితోనో శేఖర్‌బాబు గుర్రపు షార్టు వెల గురించి మాట్లాడుతుండగా ఆ క్రితం రోజున తాను విన్నాననీ పనిమనిషి ఆదెమ్మ సాక్ష్యం చెప్పడంతో వైదేహికి నిజంగానే మతిపోయింది. వెంటనే శేఖర్‌మీద పట్టలేనంత కోపాన్ని, చెప్పిన ఆదెమ్మ మీదికి మళ్లిస్తూ "నిన్నెవ రడిగారు? అనవసరం విషయాల్లో జోక్యం చేసుకోకు. పో. పోయి నీ పని చూసుకో" అంటూ కయ్‌మంది.

అయితే – ఆదెమ్మని అంత చప్పుని పంపెయగలిగింది కాని, ఆ అదెమ్మ చెప్పిన సంగతిని మాత్రం తన హృదయంలోంచి అంత చప్పుని పంపెయ్యలేక పోయింది.

ఈ ఇంటి హోదాకీ, ఈ ఇంట్లోవాళ్ల అంతస్తుకీ ఆధిక్యానికీ ముప్పై నలభై ఏళ్లనుంచి చిహ్నంగా ఉంటూఉన్న గుర్రపు షార్టుని తనీవేళ అమ్మేస్తాడా? రోజూ ఆయన కోర్టుకి వెళ్లడానికీ, ఎప్పుడేనా తను దేవాలయానికి, సినిమాకి వెళ్లడానికీ అది ఎంత ఎలా ఉపయోగపడిందీ పూర్వం? ఇప్పుడు మాత్రం! రేఖ కాని, చిన్నాడు కాని వచ్చారంటే గుర్రపు షార్టుమీద తప్పిస్తే మరోలాగ బైటికి ఎక్కడికేనా వెళ్తారా? ఇలా కుటుంబానికి ఎంతో ఉపయోగంగా ఉన్నదాన్ని అమ్మేయాలని ఎల్లా తోచిందో! అయినా గుర్రాల్నీ, బళ్లనీ అమ్ముకోవడం ఏమిటి? ఏ స్థితికి వచ్చినవాళ్లు చెయ్యాలి అలాంటి పనులు?

"సరే ... నేను కనుక్కుంటాను, నువ్వు వెళ్ళు" అంటూ బండివీరయ్యని పంపించేసి, తను యీ సంగతే ఆలోచించసాగింది.

హు! ఇవాళ ఇంట్లో ఉన్న బండీని గుర్రాన్నీ బేరం పెట్టాడు. రేపు ఇంటినే బేరం పెడతాడు. ఇలా మారిపోయాడేవిటి వీడు? పూర్వం ఎలా ఉండేవాడు! ప్రతీదీ తన సలహా లేకుండా, తనతో సంప్రదించకుండా చేసేవాడా? మొన్న మొన్నటిదాకా "ఈ పేంటుమీద ఏ షర్టు వేసుకోమంటావు అమ్మా?" అంటూ తన వెనక వెనకే తిరిగేవాడు కాదూ! ఆయన పోగానే వీడికీ ప్రాజ్ఞతా, స్వతంత్రశక్తీ, తనకి ఎలా తోస్తే అలా చెయ్యడం, ఎలా వచ్చాయో ఇవన్నీ – పెత్తనం చేతికొచ్చిన దగ్గర్నుంచీ ఈ స్వతంత్రం మరీ పెచ్చు పెరిగిపోయి, 'గుర్రపు షార్టులు అమ్మేస్తాను, శ్రావణి మానేస్తాను' దాకా వచ్చింది. ఇవి రెండే కాదు, ఈ మధ్యకాలంలో ఎన్నో సందర్భాల్లో ఇలాగే ఉంది వాడి ప్రవర్తన.

ఓ మాటు – అందర్నీ చూద్దాం అని వచ్చి తిరిగి అత్తారింటికి వెళుతూన్న

రేఖకి కళ్ల నీళ్లు తెప్పించాడు తన ప్రవర్తనతో – వాడు పెట్టిన నూలుచీర చూసి అది ఇంత మొహం చేసుకొని 'తన దగ్గరికి వచ్చి "నాన్నగారు లేని లోటు ఎలా కనిపిస్తోందో చూడమ్మా. ఆయన ఎప్పుడేనా నా కిలాంటి నూలు గుడ్డలు కొన్నారా? – అయినా డబ్బు యిబ్బందిలో తనుంటే నా కిప్పుడీ చీర పెట్టడం ఎందుకు. మా అత్తారి దగ్గర నన్ను అవమానించడం కాకపోతే! ఇంతకీ పెట్టెలో బోలెడు పట్టుచీరలు మూలుగు తున్నాయి. నా కిప్పుడీ చీర వద్దు" అంటూ ఇదయింది.

తనకి మనస్సు చివుక్కుమంది. ఆడపిల్లకి పెట్టే చీరలోనా మొహం చూసుకోడం? ప్చ్ – ఏవిటో! రోజురోజుకీ శేఖరానికి జ్ఞానం నశిస్తోంది. ఆయన పోయినప్పటినుంచీ మారిపోయిన తన ఈ రూపంతో వాడి ఎదుట పడలేక జంకి, ఈ మూల గదిలో పడిఉండి. వాడికి కనిపించలేక తప్పించుకొని కాలక్షేపం చేస్తోంది కనక కాని, లేకపోతే వాణ్ణి పిలిచి ఈ పాటికి నాలుగు చివాట్లూ వేసి ఉండును అలా చేసినందుకు.

"పచ్చగా పుట్టింటి నుంచి వెళుతూన్నదానివి. పెట్టిన చీరని వద్దన కూడదమ్మా. అది నచ్చకపోతే పెట్లో ఉంచేసుకో. వేరే ఇంకోటి తెప్పిస్తాను" అంటూ గుమాస్తాని పంపి బట్టల కొట్లోంచి వో పట్టుచీర అరువు తెప్పించి, పెట్టి ఆ వ్యవహారాన్ని అప్పటికి అలా సర్దుబాటు చేసింది తను.

అంతటితో అయిందా? వోమాటు చిన్నాడిపట్ల కూడా ఇలాగే ప్రవర్తించాట్ట. వాడు మరీ మరీ చెప్పుకుని బాధపడ్డాడు. ప్రత్యేకంగా వాడిని దిగబెట్టడం కోసమని స్టేషనుకి వెళ్లినట్లు వెళ్లి సెకండ్ క్లాస్ టికెట్ ఒకటి కొని యిచ్చాట్ట. వాడు మరీ మరీ చెప్పుకుని బాధపడ్డాడు. కుర్రనాగమ్మ – వాటికి ఎప్పుడూ సెకండు క్లాసులో వెళ్లడం అలవాటు లేదేమో – "అన్నయ్యా ఇది ఫస్టు క్లాసు టిక్కెట్టు కాదు" అంటూ వాడింకా చెప్పబోతుంటే 'అవును' అంటూ గట్టిగా గద్దించి సెకండు క్లాసులోకి ఎక్కించేసి ముభావంగా పంపించేశాట్ట. "నువ్వు ఇచ్చిన వందా సరిపోలేదు, ఇంకో వంద పంపించ" మని వాడు రాస్తే, "సరిపోవడం అంటూ ఎక్కడికి? సరిపెట్టు కోవాలి కాని" అంటూ నాలుగు పేజీల చివాట్ల ఉత్తరం ఒహటి లాగి ఏభై రూపాయలు పంపి వూరుకున్నాట్ట.

ఇలా ఒకటా రెండా? చుట్టాలకి బట్టలు పెట్టడం దగ్గిర్నుంచి ఇంట్లో పనివాళ్లని తగ్గించడందాకా ఎన్నిట్లోనో వాడి బుద్ధి కనపరుచుకుంటున్నాడు.

పోనీ ఇవన్నీ ఇంట్లో సంగతులు. తను ఏం చేసినా ఎలా చేసినా ఎవరికీ

తెలియవు. కాని మరి ఇదేవిటి?' శ్రావణి మానేస్తే నలుగురూ ముక్కుమీద వేలేసుకోరూ! పదిమందిలోనూ కుటుంబానికి ఎంత అప్రతిష్ట. అబ్బే - ఇంక వూరుకొని లాభంలేదు. రోజురోజుకీ పట్టపగ్గాలు లేకుండాపోతోంది. ఇంకా పెచ్చుపెరిగి వ్యవహారం చెయ్యిదాటి పోకముందే పిలిచి నాలుగు చివాట్లు పెట్టాలి. ఆలోచిస్తే లాభంలేదు. పిలిపించాలి. వెంటనే పిలిపించాలి.

ఎప్పుడూ లేంది అమ్మ ఎందుకు కబురు చేసిందో, నాలుగు నెలల నుంచీ రాని ముఖ్యమైన సంగతి ఇవాళ ఏం వచ్చిందో అర్థంకాక ఆశ్చర్యపోతూ తడబడుతూన్న కాళ్లతో వచ్చి గది అవతల గడప దగ్గిరే ఆగిపోయాడు శేఖరం. అడుగుల చప్పుడు విని కొడుకు వచ్చాడని గ్రహించి వో రెక్క జారేసి తలుపు వెనక్కి జరిగి కూర్చుంది వైదేహి.

అమ్మతో ఎలా మాట్లాడాలో, ఏమని పలకరించాలో నిర్ణయించుకోలేక, పూర్వం బొట్టూ కాటుకతో కలకల్లాడే అమ్మ ముఖం ఇప్పు డెలా ఉంటుందో వూహించుకోలేక బాధతోనూ బరువుతోనూ సతమతమవుతూ గది ఇవతల శేఖర్ - కొండంత బెంగనీ, ఆపుకోలేని దుఃఖాన్నీ అతి ప్రయత్నంమీద అణుచుకుంటూ, వచ్చిన పెద్ద కొడుక్కి మారిపోయిన తన ముఖాన్ని చూపించలేక విచారిస్తూ తలుపు వెనకాల వైదేహి. కొడుకు వచ్చి అక్కడ నిలబడ్డాడని వైదేహికీ, అమ్మ తలుపు వెనకాలే కూర్చుందని శేఖర్‌కీ తెలుసు.

చివరికి వైదేహే చొరవచేసి, బాధతో వణుకుతూన్న కంఠాన్ని అదుపులో పెట్టుకుంటూ 'బాబూ!' అంది. ఇన్నాళ్లకి మళ్లీ మొదటిసారిగా అమ్మ కంఠం వినపడడంతో, శేఖర్‌కి కళ్లు నీళ్లతో నిండి కంఠం గద్గదికం అయింది. బొంగురు పోయిన గొంతు సవరించుకొని "వూఁ!" అన్నాడు జవాబుగా.

తిరిగి నిశ్శబ్దం.

పిలిపించడం అయితే పిలిచించింది కాని తను చెప్పదలచుకొన్న సంగతిని ఎలాగ ప్రారంభించడం? ఏ రకంగా చెప్పడం? ఏమీ నిర్ణయించుకోలేక వైదేహి ఏక తటపటాయిస్తోంది.

చివరికి శేఖరమే సంభాషణ ప్రారంభించాడు "ఎందుకమ్మా రమ్మన్నావుట!" అంటూ. దాంతో వైదేహికి కొంచెం వెసులుబాటు అయింది. "అవును నాయనా. నీతో వో ముఖ్యమైన విషయం మట్లాడాలి" అంది.

అమ్మ తనతో అంత ప్రత్యేకంగా మాట్లాడవలసిన ముఖ్య విషయం ఏవిటి చెప్మా! - శేఖర్ ఆశ్చర్యపోయాడు.

"చెప్పమ్మా - ఏవిటది?"

కంఠంలో ఉన్న ఉద్రేకం ఏం కనిపించనియ్యకుండా, యధాలాపంగా అన్నట్లు అంది "మనది నోటికీ చేతికీ వెలితిలేని సంసారమే కదా!" అని.

ఎన్నడూ వూహించనిది అమ్మ నోటివెంట అలాంటి ప్రశ్న రావడంతో గతుక్కుమని మళ్లీ వెంటనే సద్దుకుంటూ "అదేవిటమ్మా-అలా అంటున్నావేం?" అన్నాడు శేఖర్.

"అహ! 'మూడంతస్తుల ఈ మేడా పల్లెటూళ్లో ఉన్న ఆ పొలాలూ, మీకే మండీ జమీందార్లు' అంటూ అందరూ అంటున్న మనది నిజంగా సంపన్న కుటుంబమే కదా! అని".

శేఖర్ ఆ మటలు విని అదిరిపడ్డాడు. మొదట్లో తెల్లబోయి ఆ తర్వాత అంతకంటే ఎక్కువగా కంగారు పడ్డాడు. ఇలా అడుగుతోం దేవిటి? సంసారం తాలూకు యదార్ధమైన పరిస్థితులు అన్నీ అమ్మకి తెలిసిపోలేదు కదా! లక్ష రూపాయలకి మేడ తాకట్టులో ఉందని, పల్లెటూళ్లో ఉన్న పొలాలకీ వాటిమీద ఉన్న అప్పుకీ సరిపోతుందనీ, బేంక్‌లో తమ పేర ఏడెనిమిది వేల కంటే ఎక్కువ బేలన్స్ లేదని, పరిస్థితుల్ని రెండో కంటివాడు పసికట్టకుండా అతి గుంభనంగా సంసారాన్ని నడుపుతూ, ఇన్నాళ్లూ నాన్నగారు డాబుగానూ దర్జాగానూ రోజుల్ని గెంటుకుంటూ వస్తున్నారు కనక 'వారి బాకీ ఎక్కడికి పోతుందని వూరుకున్నారు కాని లేకపోతే ఈపాటికి అప్పుల వాళ్లందరూ ఇంటిమీదకి దాడి చేసి ఉండేవారని - ఇవన్నీ అమ్మకి తెలిసిపోయాయా!

శేఖర్‌కి ముచ్చెమటలూ పోశాయి.

నాన్నగారు పోయిన వారం పది రోజులకి ఇనప్పెట్టెలో ఉన్న కాగితాలూ దస్తావేజులూ, డైరీలూ చూస్తుండగా మొదటిసారిగా సంసారం యొక్క ఆర్థిక పరిస్థితులు అర్థమయి తనకిలాగే ముచ్చెమటలు పోశాయి. షాక్ తిన్నట్లయి, మెదడు పనిచెయ్యడం మానేసి కొంచెం సేపు కొయ్యబారి అలాగే ఉండిపోయాడు.

నిజమా! నిజంగా కుటుంబానికి ఇంత అప్పు ఉందా? అయితే అందరూ అనుకున్నట్లే మేం ధనవంతులం కాదూ? ఇన్నాళ్లూ ఆయన గంభీరంగా నడుపుకుంటూ

వచ్చిన జమీందారీ జీవితమంతా అబద్ధమే! ఇందులో నిజంలేదూ? - ఏ కాస్తా లేదూ? -

ఇలా ఏం బాధ పడుతుందో ఏమో! శరీరానికి గుండెల్లో జివ్వుమన్నట్లు నర నరాల్లోనూ ఏదో చెప్పలేని నీరసం ప్రవేశించింది.

ఆరోజున తనూ, ఇవాళ అమ్మా ఇంతగా కళవళపడి కంగారు పడడానికి కారణం ఇన్నాళ్లూ సంసార పరిస్థితులు ఇలా ఉన్నాయనే సంగతి చూచాయగా కూడా తెలియకపోవడమే! తెలియలేదంటే, నాన్న గారు తెలియనివ్వలేదన్నమాట! ప్రాజ్ఞుడైన తనకి కాని, పెద్దదైన అమ్మకి కాని 'మన పరిస్థితి ఇది' అని ఆయన ఒక్క రోజు నయినా చెప్పిఉంటే ఇలా ఒక్క మాటుగా కంగారుపడ నక్కర్లేకపోను. అవును ఎందుకు చెప్పలేదో!

"ఇంట్లో ఉన్న జనం అంతా ఇష్టంవొచ్చినట్లు డబ్బు ఖర్చుపెడుతూంటే ఇన్నాళ్లనించీ ఎందుకు చెప్పకుండా వూరుకున్నారు?" - ఈ ప్రశ్న మొదటిసారిగా తను జీవితంయొక్క భయంకర రూపం ఎదురుగుండా సాక్షాత్కరించి ఈ బరువు బాధ్యతల నుండి దూరంగా ఎక్కడికైనా పారిపోదామా అనిపించిన ఆ క్షణంలో వేసుకున్నాడు. ఆ తర్వాత అదే ప్రశ్నని కొన్ని వందలసార్లు వేసుకున్నాడు, తిరిగి తిరిగి-కాని సంతృప్తికరమైన జవాబు రాలేదు. చివరికి తనే ఒక రకంగా సమాధానం చెప్పుకొని తృప్తిపడ్డాడు.

"ఈ ఆర్థిక దుస్థితినంతా వాళ్లకి చెప్పి వాళ్ల మనస్సుల్నికూడా ఎందుకు కలతపెట్టడం? - జమీందారీ కుటుంబం తమది అంటూ హాయిగా బతుకుతున్న వాళ్లతో ఈ సంగతి చెప్పి వాళ్ల ఆనందానికి గొడ్డలిపెట్టు వేయడం ఏమంత విజ్ఞత? వీళ్లనైనా ఆనందంగా ఉండనీ -ఈ బాధలేవో మనమే సర్దుకుంటూ మూసిన గుప్పిడిలాగ ఈ రథాన్ని లాగుదాం. అది కూడా సాధ్యం కానప్పుడు అప్పుడే చెప్పొచ్చు."

నాన్నగారు బహుశా ఈ రకంగా ఆలోచించి ఉంటారు. అందుకే ఎవ్వరికీ - చివరికి తనకుకూడా పరిస్థితులు తెలియనివ్వలేదు. ఆయన అలా చేశారు. సరే- ఇప్పుడు నే నెలా చెయ్యాలి? అమ్మకీ వాళ్లకీ అసలు విషయం చెప్పడమా, లేక నిప్పు లాంటి ఈ నిజాన్ని తనలో ఇముడ్చుకొని వూరుకోవడమా? చెబితే తను పడినంత క్షోభా వాళ్లూ పడతారు. చెప్పకపోతే ఈ ఖర్చులు ఇలాగే సాగిస్తారు. ఏవిటి చెయ్యడం? ఎలాగ దీన్ని పరిష్కరించడం? నెలరోజులపాటు ఇలామథనపడి మథనపడి చివరికి నాన్నగారిలాగ పొగ అంతా తనలోనే ఇముడ్చుకొని కాంతీ, వెలుతురూ మాత్రమే అమ్మకీ వాళ్లకీ పంచాలి అని నిశ్చయించుకున్నాడు.

అలా వో నిశ్చయానికి వచ్చి, దాని ప్రకారం యదార్థ పరిస్థితులు ఎవరికీ తెలియకుండా జాగ్రత్తపడుతూ, నెమ్మది నెమ్మదిగా అనవసరపు ఖర్చుల్నిమాత్రం తగ్గించుకుంటూ వస్తూంటే, అన్ని విషయాలూ అమ్మ కీవాళ తెలిసిపోయాయంటే హడలిపోడు మరీ!

ఏవిటో - తన భయం కాని అమ్మ కెలా తెలుస్తుంది? .... తెలియదు, తను ఎవరికీ చెప్పలేదు. ఇంకెలా తెలుస్తుంది. అంతే. అతను వూరికే అనవసరంగా భయపడుతున్నాడు. ఇలా అనుకుని, ఎందుకేనా మంచిదని లేని గాంభీర్యాన్ని మొహంలోకి తెచ్చుకుంటూ "అయినా నీకీ అనుమానం ఎందుకు వచ్చిందమ్మా!" అన్నాడు కొంచెం చిరునవ్వు కూడా ఆ మాటకి అతికించి.

వైదేహి కొంచెంసేపు వూరుకొని "దేనికీ లోటులేని కుటుంబం మనది. అవును కదా? అటువంటప్పుడు లేనివాళ్లలాగ ప్రవర్తించడం దేనికి మనం?"

ఆ మాటలతో శేఖర్ పెద్ద బరువు దింపినట్లయింది. 'హమ్మయ్య' అని దీర్ఘంగా శ్వాస వదలి నేను భయపడినట్లు అమ్మకేం తెలిసిపోలేదు. అంటే ఇంకా పాత దృష్టిలోనే ఉందన్నమాట! అయితే ఫరవాలేదు.

కాని ఇలా మాట్లాడుతోంది ఏమిటి? నేను చేసిన పని ఏదైనా నచ్చలేదా? తనకి కష్టం కలిగించే పని ఏదైనా చేశానా - అంటూ శేఖరం తనలో తాను వితర్కించు కుంటూ ఉండగా వైదేహి తలుపు వెనక్కి ఇంకొంచెం వెనక్కి జరిగి "అవును గానీ - నువ్వు గుర్రపు షార్టు అమ్మేస్తానన్నావా?" అంది.

శేఖర్, అమ్మకెలా తెలిసిందా అని మొదట తెల్లబోయి, వెంటనే వీరయ్య చెప్పి ఉంటాడని గ్రహించి "ఆ...వు...ను" అన్నాడు నెమ్మదిగా, "ఏం?" అంది వైదేహి.

ఏమని చెప్తాడు శేఖర్! "ఏ వారానికో పదిరోజులకోగాని ఆ గుర్రపుషార్టుని ఉపయోగించడంలేదు ఇంట్లో ఎవరూ. ఇందుకోసం అని గుర్రం మేతకిందా వీరయ్య జీతం కిందా నెలనెలా నూరు నూటపాతిక రూపాయలు పెట్టుబడి పెట్టడంకంటే ఏనాలుగైదు రూపాయలో ఖర్చు పెట్టి రిక్షా మీద పోలేమా" ఈ మాటనే అమ్మ దగ్గిర అంటే, "ఊ, ఖర్చయితే?" అంటుంది. దానికి తను సమాధానం ఏం చెప్తాడు! కుటుంబ పరిస్థితులు ఇవిగో ఇలా ఉన్నాయి అని చెప్పాలి. అంతే!..... అలా చెప్పడం అంటూ వస్తే తను ఇన్నాళ్లూ గుట్టుగా ఎందుకు ఉంచినట్లు? అందుకే ఆమె అడిగిన దానికి సమాధానమేమీ చెప్పకుండా మౌనంగా ఉరుకున్నాడు.

"అదిసరే దానికేంగాని. ఇటు చూడు. చిన్నాడూ రేఖా నీకంటే చిన్నవాళ్లు. వాళ్ల మనస్సులలో నాన్నగారు లేకపోయారే అనే బెంగా, ఆయన ఉంటే ఇలా జరిగేదా అనే అసంతృప్తీ తలఎత్తకుండా చూసే బాధ్యత నీ మీద ఉంది. ఆ బాధ్యతని నువ్వు గుర్తించకపోతే..." అంటూ మాట మధ్యలోనే ఆగిపోయింది వైదేహి.

అమ్మ మాటలు విని పిడుగు పడ్డట్లు ఉలిక్కిపడ్డాడు శేఖర్. ఆమె అనేదేమిటి! తమ్ముణ్ణి చెల్లెల్నీ తను సరిగ్గా చూడ్డం లేదనే కదూ ఆ మాటలో అర్థం? ఆ అపనింద పై వాళ్లెవరేనా వేస్తే ఆదుకోవలసింది తనే ఆ మాట అంటుందా? అమ్మనోటి వెంటే ఆ మాట వస్తే తనింక ఎవరితో చెప్పుకుంటాడు? బాధవల్ల కళ్లలో నీళ్లు తిరిగాయి. డగ్గుకత్తితో "అదేవిటమ్మా! తమ్ముడినీ, చెల్లాయినీ నేను సరిగ్గా చూడ్డంలేదూ?" అన్నాడు.

"నన్ను అడుగుతావేం? నీ మనస్సుకి నీకు తెలియదా?" కంఠంలో కొంచెం నిష్ఠూరాన్నీ, మరికొంచెం వెటకారాన్నీ రంగరించి అంది.

శేఖర్‌కి ఈ లోకం అంతా ఒక్కమారు చీకటయినట్లు అనిపించింది. తల, ఒళ్లూ, ఆ ప్రదేశమూ అంతా ఒక్కమారు గిర్రున తిరిగినట్లయి, చీకట్లు కమ్ముతున్న కళ్లు గట్టిగా మూసుకున్నాడు. కన్నతల్లే కొడుకు నిజాయితీని శంకిస్తే ఇంక ఆర్చేదెవరు? మౌనంగా ఏడ్చాడు శేఖర్.

కొడుకు ఏమీ మాట్లాడకపోవడం చూసి "ప్రతీదీ నేను ఇలా ఆరాతియ్యడం నీ మనస్సుకి కష్టంగా ఉంది కదూ" అంది.

"అమ్మా!" అన్నాడు బాధగా శేఖర్.

కొడుకు గొంతుకలోని వేదనని గమనించి వైదేహి గతుక్కుమంది. కొంచెం సేపటికి సర్దుకుని "సరే వీటన్నిటి సంగతీ ఏంలే! ఇవి ఇంట్లో విషయాలు ఎలా సర్దుకుపోయినా పోతాయి. కాని శ్రావణి జరిపించడం మాత్రం మానేస్తే...." అంటూ మాట మధ్యలో ఆగిపోయింది.

ఎంతో ప్రయత్నం మీద గొంతుక సవరించుకుంటూ "అన్నీ ఆలోచించిన మీదటే మానెయ్యాలని నిశ్చయానికి వచ్చానమ్మా" అన్నాడు.

కొడుకు సమాధానం విని వైదేహి కోపంతో వణికిపోయింది "ఆలోచించావా? ఏవిటి నువ్వు ఆలోచించింది? పోయిన మీ నాన్నగారి గౌరవాన్ని? ఇంట్లో జరుగుతూన్న ఈ మార్పులన్నీ చూస్తూ ఇంకా చావలేక బతికున్న మీ అమ్మ ఆవేదననా? నీ కొత్త

పద్ధతుల వల్ల కుటుంబానికి లభించబోతూన్న అప్రతిష్టనా? దేనిని నువ్వు ఆలోచించింది?" అంటూ గబగబా అనేసి ఆతర్వాత వెక్కివెక్కి ఏడుస్తూ కూర్చుంది. శేఖర్ 'అమ్మా!' అని ఒక్క అరుపు అరిచి ఒక్క అంగలో గడప దాటి లోపలికి వెళ్లాడు.

మోకాళ్ల మీద తలపెట్టుకొని ఏడుస్తోంది. అమ్మ మనస్సు ఎంత బాధపెట్టాడు తను? పోనీ అమ్మకి పరిస్థితి అంతా చెప్పేస్తే? తమకి ఉన్న ఆస్తి ఎంతో, అప్పు ఎంతో, ఎందువల్ల ఏడెనిమిది వందలు ఖర్చు అయ్యే శ్రావణిని తాను మానిపించ దలుచుకున్నాడో, ఖర్చులు కనక తగ్గించకుండా ఇలా యథాప్రకారం సాగిస్తే ముందు ముందు ఏయే ప్రమాదాలు వస్తాయో? ఇవన్నీ వివరంగా అమ్మకి చెప్పేస్తే?

కాని అందువల్ల, తాను ప్రస్తుతం, అమ్మకి ఏ బాధ అయితే తగ్గిద్దామని అనుకుంటున్నాడో అదే పదింతలై ఆమె హృదయాన్ని కోసెయ్యదూ? ఏమీ చెప్పకుండ వూరుకుంటే ఇప్పుడింకోలాగ అర్థం చేసుకొని బాధపడుతోంది కదా? మరి ఎలాగ ఏవిటి చెయ్యడం?

ఏవైనా అమ్మ దుఃఖాన్ని తను చూడలేడు.

చివరికి ఎలాగైతేనేం దగ్గిరగా వెళ్లి 'అమ్మా' అని పిలిచాడు బాధగా.

వైదేహి తల ఎత్తకుండానే "వెళ్లు నాకేం చెప్పక్కర్లేదు. నువ్వు ప్రాజ్ఞుడివి అయ్యావు. నీ ఇష్టం వచ్చినట్లు చేసుకో!" అంది.

"అది కాదమ్మా. నేను చెప్పేది కొంచెం విను" అన్నాడు కంఠంలోని డగ్గుత్తిక కనిపించకుండా ప్రయత్నిస్తూ.

"ఏం వినక్కరలేదు. పోయిన ఆయన అన్నా, బతికున్న నేనన్నా వీసమెత్తయినా గౌరవం లేనివాడివి నీ మాట-ఎందుకు వినడం?"

"గౌరవం లేకపోవడం ఏవిటమ్మా?"

"ఆ! ఏం ఐందో, ఈ శ్రావణి మానెయ్యడంలోనే కనిపిస్తోందిగా?"

ఒక్కనిముషం మ్రాన్పడి అలాగే ఉండిపోయి, ఆ తర్వాత ఓ నిశ్చయానికి వస్తూ "సరేనమ్మా. నువ్వే అలా అనుకొనే మాటయితే సరే. శ్రావణి జరిపిస్తాలే. తప్పకుండా జరిపిస్తా" అన్నాడు.

కొడుకు కంఠంలో వినిపించిన దుఃఖావేశానికి తత్తరపడి చటుక్కున తల ఎత్తి చూసింది వైదేహి. అప్పటికే వెనక్కి తిరిగిన శేఖర్ గడప దాటబోతున్నాడు,

"అయ్యో! వాడి మనస్సు ఎంత కష్ట పెట్టానో" అని నొచ్చుకుంటూ "పెద్దాడా!" అని పిలిచింది రుద్ధ కంఠంతో.

అమ్మ పిలుపుకి కన్నీళ్లే సమాధానంగా చొక్కా చేతుల్తో కళ్లు తుడుచుకుంటూ వెనక్కి తిరిగి చూడకుండా కదలి వెళ్లిపోయాడు శేఖర్ "సరే... శ్రావణి జరిపిద్దాం ప్రస్తుతానికి. ఆతర్వాత విషయం తర్వాత చూసుకోవచ్చు" అని మనస్సులో అనుకుంటూ.

(ఆంధ్ర సచిత్రవారపత్రిక, 10-6-1966)

*